

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Waterschap Zuiderzeeland

Postbus 229
8200 AE LELYSTAD

Verzenddatum

4-5-2023

Onderwerp

Herziening opdracht muskus- en beverratbestrijding

Ons kenmerk

3095021

Geachte,

Hierbij geven we de muskus- en beverratbestrijders van het Waterschap Zuiderzeeland een herziene opdracht op grond van artikel 3.18, lid 1 Wet natuurbescherming (Wnb) voor de bestrijding van de muskusrat (*Ondatra zibethicus*) en de beverrat (*Myocastor coypus*).

Op verzoek van het waterschap is de vigerende opdracht met kenmerk 2995289 aangepast. Een aantal voorschriften zorgde er in de praktijk voor dat men de muskus- en beverrattenbestrijding niet goed kon uitvoeren.

Bestrijding kan plaatsvinden middels vangen en doden met klemmen, vallen en vangkooien met toegang tot gronden ook zonder toestemming van de grondeigenaar. Toegang met het geweer tot N2000 gebieden gebeurt in overleg met de beheerder. Toegang met het geweer tot tuinen bij woonhuizen is niet toegestaan.

Het verzoek om de bruine rat aan de opdracht toe te voegen is niet gehonoreerd, omdat hiervoor een andere wettelijke grondslag telt. Men kan wel in overleg met de Faunabeheereenheid Flevoland afspraken maken over een separate ontheffing voor het doden van ratten met geweer. Bruine ratten die levend worden gevangen in vangkooien mogen wel worden gedood.

Bijgaand treft u het herziene besluit aan.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

de secretaris,

de voorzitter

drs. D.J. Tijl

L. Verbeek

Inhoudsopgave

A. Besluit	2
B. Toelichting op het besluit	4
B.1 Wettelijk kader	4
B.2 Beleidsuitgangspunten Provincie Flevoland	5
B.3 Algemene toelichting op de opdracht	5
B.4 Toelichting op de voorschriften van de opdracht	6
B.5 Kennisgeving en afschriften	7
B.6 Bezwaar	7
Informatieblad bezwaarprocedure Gedeputeerde Staten van Flevoland	8

A. Besluit

GEDEPUTEERDE STATEN VAN FLEVOLAND

gelet op:

- De Wet natuurbescherming
- Het Besluit natuurbescherming
- De Regeling natuurbescherming
- De Verordening (EU) Nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en De Raad van de Europese Unie van 22 oktober 2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten;
- De Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1141 van de Europese Commissie van 13 juli 2016 tot vaststelling van een lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten krachtens Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad;
- Per 3 augustus 2016 geldt een Europees verbod (EU-Exotenverordening 1143/2014) op bezit, handel, kweek, transport en import van beverratten (*Myocastor coypus*). De beverrat is niet Europeesrechtelijk beschermd en staat ook niet op de bijlage van de Wet natuurbescherming. Daarmee is de beverrat in beginsel onbeschermd;
- De muskusrat (*Ondatra zibethicus*) is opgenomen in de actualisatie van EU-verordening 2016/1141, waardoor hij sinds 2 augustus 2017 is geplaatst op de Unielijst (EU-verordeningen 1143/2014, 2017/1263). Hiermee is het bezit, handel, kweek, transport en import van de muskusrat verboden geworden door erkenning van het invasieve karakter en de nadelige gevolgen van de introductie in de Unie voor inheemse soorten;
- De Uitvoeringsverordening (EU) 2017/1263 van de Europese Commissie van 12 juli 2017 tot actualisering van de bij Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1141 krachtens Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad vastgestelde lijst van voor de Unie zorgwekkende invasieve uitheemse soorten;
- De Omgevingsverordening Flevoland, provinciaal blad 2019-2248, datum inwerkingtreding 15 maart 2019.
- De verouderende, maar nog steeds vigerende 'Aanwijzing beverrat en muskusrat ex art. 67 Flora & faunawet' d.d. 17 juni 2003.

Overwegende dat;

- op 1 januari 2017 de Wet natuurbescherming in werking is getreden en dat per 22 februari 2018 artikel 3.30a in de Regeling natuurbescherming is ingevoegd, waarbij de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van een aantal maatregelen, voortvloeiende uit de EU-Verordening Nr. 1143/2014 betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten, met ingang van 1 januari 2018 bij de provincie is neergelegd.

- Het Faunabeheerplan Flevoland 2019-2023 is op 18 december 2018 door GS goedgekeurd (besluit nr. 27). In het faunabeheerplan staat dat de doelstelling voor 2019-2023 voor de muskusrat het bereiken van een niveau van 0,15 gevangen muskusrat per km gedurende het jaar is. De doelstelling voor de beverrat om deze uit te roeien vanwege risico's voor de waterkering is in Flevoland is gerealiseerd.

BESLUITEN:

op grond van artikel 3.18, juncto artikel 3.25, eerste en vierde lid van de Wnb, over te gaan tot het geven van een opdracht tot de bestrijding van de muskusrat en beverrat in heel Flevoland.

Ter uitvoering van deze opdracht gelden de volgende voorschriften:

Aangewezen personen

1. Medewerkers in dienst van, of handelend namens, het Waterschap Zuiderzeeland binnen Flevoland zijn aangewezen als personen die de bevoegdheid krijgen om de omvang van de muskusrat en beverrat in de provincie te beperken.
2. Afschot is toegestaan aan personen uit lid 1, in het bezit van een geldige jachttakte.

Aangewezen gebied

3. Bestrijding vindt plaats binnen de grenzen van de provincie Flevoland, met uitzondering van begraafplaatsen en tuinen bij woonhuizen. Op verzoek of in overleg met bewoners kunnen tuinen wel bezocht worden en kan men ook in tuinen bestrijden. Het gebruik van het geweer in tuinen is echter niet toegestaan.
4. De mate en frequentie van het betreden van de Natura 2000-gebieden, de vangstrategie en het tijdstip en de wijze van gebruik van vangmiddelen wordt vooraf in overleg tussen de verantwoordelijke terreinbeheerders van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en FlevoLandschap en de bestrijder(s) bepaald.
5. De bestrijding wordt zodanig uitgevoerd dat ongewenste neveneffecten zo veel mogelijk worden beperkt. Er wordt gehandeld conform de "Gedragscode Wet natuurbescherming voor Waterschappen, Onderdeel Soortbescherming, Bestendig beheer en onderhoud, goedgekeurd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op 22 januari 2019" of de opvolgende versie van deze gedragscode.
6. Bij de bestrijding in Natura 2000-gebieden worden bijvangst in het algemeen en van bever en otter in het bijzonder, zo veel als mogelijk vermeden.

Aangewezen middelen en tijden van afschot

7. Als middelen waarmee dieren genoemd in deze opdracht mogen worden verontrust, gedood, gevangen, bemachtigd of met het oog daarop opgespoord, zijn aangewezen; klemmen, vangkooien, geweren en honden niet zijnde lange honden.
8. Voor het doden van muskus- en beverratten mag gebruik worden gemaakt van klemmen, niet zijnde pootklemmen.
9. De constructie van de klemmen, evenals de wijze van opstellen, dient zodanig te zijn dat gevangen dieren onmiddellijk worden gedood en dat bijvangst van andere soorten wordt vermeden.
10. Klemmen worden enkel onder water of in oevers opgesteld.
11. Voor het doden van muskus- en beverratten mag gebruik worden gemaakt van vangkooien, waaronder begrepen fuiken, gemaakt van metaalgaas, die zodanig zijn geconstrueerd en opgesteld dat bijvangst van andere diersoorten wordt vermeden.
12. Levend vangende kooien dienen dagelijks te worden gecontroleerd.
13. Beschermde inheemse diersoorten die worden gevangen dienen onverwijld in vrijheid te worden gesteld, vangsten van invasieve exoten van de Unielijst mogen niet in vrijheid gesteld worden. Ook Bruine ratten hoeft men niet vrij te laten.
14. Nog levende muskus- en beverratten en vangsten van invasieve exoten van de Unielijst en Bruine ratten dienen zo spoedig mogelijk en op een effectieve en snelle wijze te worden gedood.
15. Voor het doden van in vangkooien levend gevangen muskus- en beverratten met een geschikt geweer of luchtdrukwapen, in Natura2000 gebieden, worden vooraf schriftelijk werkafspraken gemaakt met de betreffende beheerder.

16. Voor het direct doden muskus- en beverratten met een geschikt geweer of luchtdrukwapen, in Natura2000 gebieden, worden vooraf schriftelijk werkafspraken gemaakt met de betreffende beheerder.

Specifieke voorwaarde

17. Bemachtigde muskus- en beverratten en vangsten van andere invasieve exoten komen toe aan het Waterschap.
18. Medewerkers als bedoeld in het artikel 1 ontdoen zich op geschikte wijze van de gedode dieren (bijvoorbeeld ter destructie aanbieden of dood achterlaten in het veld).

Monitoring en evaluatie

19. Het Waterschap dient jaarlijks vóór 15 april aan Gedeputeerde Staten te rapporteren over de bestrijding muskus- en beverratten met betrekking tot deze opdracht. Deze rapportage omvat minimaal een specificatie van de bemachtigde dieren, vangmiddel, periode en locatie, almede een lijst van eventuele vangsten van andere soorten beschermde dieren die zijn overleden, gespecificeerd naar datum, locatie en vangmiddel.

Geldigheid

20. Deze opdracht geldt vanaf de dag na verzending tot wederopzegging.
21. Zodra dit besluit onherroepelijk is, komt de vigerende 'Wnb-opdracht Muskus- en beverratbestrijding' met kenmerk 299589 te vervallen.

B. Toelichting op het besluit

B.1 Wettelijk kader

EU-Verordening

Op 1 januari 2015 is een EU-verordening (1143/2014) van kracht geworden die gericht is op het voorkomen en beheersen van schade door invasieve exoten aan biodiversiteit en ecosysteem-diensten. Centraal in deze verordening staat een lijst met 'invasieve exoten van EU-belang'. Voor lidstaten geldt de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen en te verwijderen. En als dat niet lukt om de populatie zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Op grond van de Europese verordeningen, uitvoeringsverordening (EU) 2016/1141 van de Commissie van 13 juli 2016 en uitvoeringsverordening (EU) 2017/1263 van de Commissie van 12 juli 2017 is zijn onder andere de muskusrat en de beverrat aangewezen als (invasieve) exoot. Deze soorten brengen schade toe aan de biodiversiteit en ecosysteemdiensten. De effecten die aanleiding waren tot plaatsing van deze soorten op de Unielijst van EU verordening 1143/2014 zijn per soort opgenomen in factsheets van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Wet natuurbescherming

Om aan deze verplichting uit de EU-verordening te voldoen is in artikel 3.19, tweede lid van de Wnb opgenomen dat Gedeputeerde Staten er zorg voor dienen te dragen dat in hun provincie het aantal invasieve exoten zoveel mogelijk wordt teruggebracht.

Muskusrat en beverrat zijn exoten die door menselijk handelen sinds het begin van de vorige eeuw in Europa en ook in Nederland terecht zijn gekomen. Muskusrat en beverrat vallen niet onder de bescherming van de Wnb. Door de grote aantallen veroorzaken ze schade aan gewassen, visgronden, wateren en andere eigendommen (met name gewassen en oeverkanten/oeverbeschermingen, en overige waterstaatkundige en infrastructurele werken). Om de wilde flora en fauna te beschermen en natuurlijke habitats in stand te houden en in het algemeen belang is het noodzakelijk de omvang van de populatie van de muskusrat en van de beverrat te beperken. Door de populatieomvang te beperken worden genoemde risico's verminderd. Uit het eindrapport van de Veldproef Muskusratten, waarvan op 28 mei 2018 de resultaten zijn gepubliceerd, blijkt

dat het hele jaar door bestrijden de meest effectieve vorm van muskusrattenbeheer is. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor de bestrijding van muskus- en beverratten. Artikel 3.2a van de Waterwet draagt de zorg voor het voorkomen van schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskusratten en beverratten op aan de waterschappen. De waterschappen hebben die verantwoordelijkheid neergelegd bij een aantal bestrijdingsorganisaties.

Op basis van artikel 3.18, lid 1 in samenhang met lid 4 van de Wet natuurbescherming kunnen Gedeputeerde Staten opdracht geven aan bestrijdingsorganisaties om de omvang van de populaties muskus- en beverratten te beperken.

Belangen:

Naast het feit dat artikel 3.19 Wnb aangeeft dat de soorten bestreden moeten op grond van de EU-verordening, is er ook nog sprake van andere wettelijke belangen:

1. ter bescherming van flora en fauna

Bij hoge dichtheden hebben muskusratten een grote negatieve invloed op het voorkomen van waterriet en andere waterplanten. Het uitsluiten van de muskusrat leidt tot een forse toename van riet en andere waterplanten (van der Burg en Vermaat 2017).

2. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren / openbare veiligheid

Door het graven van holen zijn muskus- en beverratten een risico voor de waterkering (BCM 2006). Door de slechte oevers kan het vee verwond raken en daarmee schade aan vee, wateren en de openbare veiligheid.

Middelen:

De in dit besluit genoemde middelen en methoden zijn de voor het beperken van de populatie muskus- en beverratten meest efficiënte middelen en methoden die bovendien ook vanuit dieren welzijn het best geschikt zijn. Uitgangspunt is dat voorafgaand aan de bestrijding van de muskusrat er eerst overlegt wordt met de terrein beherende organisatie van het Natura 2000-gebied (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en FlevoLandschap).

Vigerende Wnb-opdracht

Deze opdracht is ter vervanging van de vigerende 'Wnb-opdracht Muskus- en beverratbestrijding' met kenmerk 299589.

B.2 Beleidsuitgangspunten Provincie Flevoland

Omgevingsverordening Flevoland 2019

In de verordening zijn door Provinciale Staten regels gesteld ter invulling van de taken die de Provincie Flevoland heeft voortvloeiende uit de Wet natuurbescherming.

Faunabeheerplan Flevoland 2019-2023

In het faunabeheerplan paragraaf 17.1 staat de muskusrat en de beverrat opgenomen als door de provincie Flevoland te bestrijden uitheemse exoot.

B.3 Algemene toelichting op de opdracht

Op 18 december 2018 is het huidige Faunabeheerplan 2019-2023 door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. In het faunabeheerplan staat de muskusrat opgenomen als door de provincies te bestrijden uitheemse exoot. De doelstelling om de beverrat uit te roeien vanwege risico's voor de waterkering is in Flevoland gerealiseerd en wordt met deze opdracht vastgehouden.

Noodzaak beheer

Het populatiebeheer van de muskusrat in Nederland en in Flevoland is de laatste jaren succesvol (Bos e.a. 2016). Om de populatie verder te reduceren dient bestrijding in de hele provincie mogelijk te zijn, inclusief de

Vogelrichtlijngebieden. Dit verdient expliciete vermelding gezien 'Aanvullende bepalingen natuurgebieden met een bijzondere beschermingsstatus [...]' in het protocol Bestrijding muskusrat en beverrat van het waterschap Zuiderzeeland, waar staat dat van de aanwijzing geen gebruik gemaakt wordt in gebieden als bedoeld in artikel 46, lid 3 Flora- en faunawet, tenzij het beperken van muskusratten [...] in die gebieden is voorzien in een goedgekeurd faunabeheerplan.

In de periode 2014-2017 is bij wijze van experiment de bestrijding van muskusratten gestaakt in en rond Lelystad ten westen van de spoorlijn, van de Hollandse Hout in het zuiden tot Flevoland Marine. De dichtheden namen daar sterk toe, tot naar schatting 2 per km watergang (Bos e.a. 2018).

Doelstelling beheer

In het faunabeheerplan Flevoland 2019-2023 is de doelstelling om door vangen en doden het aantal vangsten van muskusratten uiteindelijk structureel onder de 0,15 per strekkende km oever gedurende een jaar te krijgen. De landelijke doelstelling van de Unie van Waterschappen is het terugdringen van de soort tot de landsgrens. In ieder geval geen levensvatbare populatie in het binnenland. Het landelijke doel moet in 2034 behaald zijn. Indien door u of door de door u aangewezen gebruikers van deze opdracht wordt gehandeld in strijd met deze opdracht of de daaraan verbonden voorschriften kunnen wij overwegen om de opdracht in te trekken.

B.4 Toelichting op de voorschriften van de opdracht

- Voorschrift 1. De opdracht is beperkt tot professionele bestrijders in dienst het Waterschap of handelend in opdracht van het Waterschap.
- Voorschrift 2. Jachtakte is een wettelijk vereiste voor het gebruik van het geweer.
- Voorschrift 3. Bestrijding op begraafplaatsen en tuinen bij woonhuizen is ongewenst. Uiteraard kan dit wel wanneer de bestrijding in opdracht of in overleg met de bewoners geschiedt.
- Voorschrift 4. Voorschrift 4. Voorschrift is noodzakelijk om af te stemmen met andere beheerdoelstellingen.
- Voorschrift 5. Voorschrift 5. Door te handelen conform de "Gedragscode Wet natuurbescherming voor Waterschappen, Onderdeel Soortbescherming, Bestendig beheer en onderhoud, goedgekeurd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op 22 januari 2019" wordt verstoring van andere beschermde soorten voorkomen.
- Voorschrift 6. Uitvoering geven aan het voorzorgbeginsel.
- Voorschrift 7. Het betreft de meest efficiënte en gebruikelijke middelen voor de betreffende bestrijding.
- Voorschrift 8. Pootklemmen zijn niet toegestaan.
- Voorschrift 9. Uitvoering geven aan het voorzorgbeginsel.
- Voorschrift 10. Uitvoering geven aan het voorzorgbeginsel.
- Voorschrift 11. Uitvoering geven aan het voorzorgbeginsel.
- Voorschrift 12. Uitvoering geven aan het voorzorgbeginsel. Voorkomen van dierenleed. Controle kan ook op afstand, wanneer men gebruik maakt van een elektronisch meldingssysteem, dat aangeeft wanneer de val gesloten is.
- Voorschrift 13. Uitvoering geven aan het voorzorgbeginsel. Op grond van de EU-verordening is het niet toegestaan om invasieve exoten uit te zetten. Bijvangsten van invasieve exoten dienen te worden gedood.
- Voorschrift 14. Uitvoering geven aan het voorzorgbeginsel.
- Voorschrift 15. Regels aangaande de afstemming met de TBO's. In overleg met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het Flevolandschap, maakt men afspraken of het betreden van het gebied. De afspraken zijn gericht op de veiligheid van mensen in het veld en op de afstemming i.v.m. het broedseizoen en het voorkomen van een verstoring die de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort kan aantasten. De afspraken worden kort schriftelijk (of digitaal) vastgelegd. Dit hoeft men niet jaarlijks opnieuw te doen.
- Voorschrift 16. Zie 15.
- Voorschrift 17. Ter voorkoming van ziektes worden de dieren bij voorkeur ter destructie aangeboden.
- Voorschrift 18. Zie 17.
- Voorschrift 19. Rapportageplicht volgt uit de Wnb.

Voorschrift 20. Indien noodzakelijk kan de opdracht tussentijds worden ingetrokken of aangepast, wanneer de omstandigheden dit vergen. Dit zou o.a. kunnen wanneer de soorten van de Unielijst worden gehaald.

Voorschrift 21. De vigerende Wnb-opdracht was op een aantal punten onvoldoende duidelijk. In overleg met het Waterschap is besloten om de opdracht aan te passen, zodat er geen onduidelijkheid meer is over de interpretatie van de voorschriften. De oude opdracht kan komen te vervallen zodra onderliggend besluit onherroepelijk is.

B.5 Kennisgeving en afschriften

Van dit besluit zal conform artikel 3:42 tweede lid van de Algemene wet Bestuursrecht door ons kennis worden gegeven door middel van publicatie op de website van de Provincie Flevoland.

Afschriften van dit besluit worden verzonden aan:

- Alle gemeenten in Flevoland;
- Staatsbosbeheer;
- Natuurmonumenten;
- Het FlevoLandschap
- Rijkswaterstaat;
- Omgevingsdienst Flevoland Gooi & Vechtstreek;
- Faunabeheereenheid Flevoland.

B.6 Bezwaar

Tegen dit besluit kunt u binnen zes weken na datum van verzending van deze brief schriftelijk bij ons bezwaar maken. Uw bezwaarschrift dient ondertekend te zijn en voorzien van uw naam en adres, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden van het bezwaar.

Nadere Informatie over de bezwaarprocedure treft u aan in het hierna volgende informatieblad.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

de secretaris,

de voorzitter

drs. D.J. Tijl

L. Verbeek

Informatieblad bezwaarprocedure Gedeputeerde Staten van Flevoland

Bezwaar

Tegen onze besluiten kunt u op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na datum van verzending ervan bij ons schriftelijk bezwaar maken. Uw bezwaarschrift dient ondertekend en voorzien te zijn van uw naam en adres, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden van het bezwaar. U dient het bezwaar in op onze website <https://www.flevoland.nl/loket/loketoverview/bezwaar-tegen-beslissing-provincie-6365>

Verzoek om voorlopige voorziening

Wanneer u van mening bent dat, in afwachting van de behandeling van uw bezwaarschrift, een voorlopige voorziening moet worden getroffen, kunt u een verzoek daartoe indienen bij de voorzieningenrechter. Het adres is Rechtbank Midden-Nederland, Afdeling Bestuursrecht, voorlopige voorzieningen, Postbus 16005, 3500 DA Utrecht. Uw verzoek om voorlopige voorziening wordt pas in behandeling genomen wanneer u griffierecht heeft betaald. De rechtbank laat u weten hoe hoog het griffierecht is en op welke wijze u dit kunt overmaken.

Overslaan van de bezwaarschriftenprocedure

Op grond van artikel 7:1a van de Algemene wet bestuursrecht kunt u in uw bezwaarschrift aangeven dat u de bezwaarschriftenprocedure wilt overslaan en rechtstreeks in beroep wilt gaan bij de bestuursrechter. In artikel 7:1 a tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht is bepaald dat wij een dergelijk verzoek in ieder geval moeten afwijzen wanneer: A) het bezwaarschrift is gericht tegen het niet op tijd nemen van een besluit. B) tegen het besluit door een andere belanghebbende ook een ander bezwaarschrift is ingediend waarin zo'n verzoek niet is gedaan en dit bezwaarschrift ontvankelijk is.

Wij stemmen alleen in met het verzoek om de bezwaarschriftenprocedure over te slaan, wanneer de zaak daarvoor geschikt is. Wanneer dit het geval is, zenden wij het bezwaarschrift door aan de bevoegde rechter.

Proceskostenvergoeding

Tot slot wijzen wij u er nog op dat u op grond van artikel 7:15, tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht bij ons – voordat wij een besluit hebben genomen op uw bezwaarschrift – een verzoek kunt indienen om de kosten die u redelijkerwijs in verband met de behandeling van uw bezwaarschrift moet maken, te vergoeden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om kosten van rechtsbijstand, kosten van een getuige/deskundige; reis- en verblijfkosten, kosten van uittreksels uit openbare registers, telefoongesprekken. Bij het indienen van zo'n verzoek moet u het bedrag van de vergoeding aangeven en stukken overleggen waaruit blijkt dat u deze kosten daadwerkelijk heeft gemaakt. Bij het besluit dat wij op het bezwaarschrift nemen, wordt tegelijkertijd een besluit genomen op een ingediend verzoek om vergoeding van de kosten.